

RP 308/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och av yrkeshögskolelagen (RP 244/2014 rd)

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en komplettering av regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och av yrkeshögskolelagen.

För att täcka de extra kostnaderna för granskningen av högskolebehörigheten och ordnandet av stödtjänster föreslås det att till universitetslagen och yrkeshögskolelagen fogas bestämmelser om att en terminsspecifik

handläggningsavgift för ansökan ska tas ut av andra sökande än sökande som har genomgått en sådan utbildning som ger högskolebehörighet och som ingår i utbildningssystemet i staterna inom EU/EES-området eller i Schweiz.

Lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2016.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

1.1 Lagstiftning och praxis

Enligt universitetslagen (558/2009) och yrkeshögskolelagen (932/2014) är den undervisning som leder till högskoleexamen och urvalsproven i anslutning till antagningen av studerande avgiftsfria för både finländska och utländska studerande.

Undantag från huvudregeln utgör programmen inom ramen för det tidsbundna försöket med terminsavgifter som pågår till utgången av 2014 samt utbildning som ordnas som uppdragsutbildning. Högskolorna har åren 2010—2014 kunnat ta ut avgifter av studerande utanför EU/EES-området som har antagits till sådant utbildningsprogram på främmande språk som leder till högre högskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen. Bestämmelser om försöket finns i 10 § i universitetslagen samt i 26 b § i yrkeshögskolelagen (351/2003) som gäller till utgången av 2014. Högskolorna får bestämma storleken på de avgifter som tas ut. För att avgifterna ska kunna tas ut krävs det att högskolorna har stipendiesystem som vid behov kan användas för att stödja studierna för dem som

studerar inom avgiftsbelagda utbildningsprogram.

Bestämmelser om uppdragsutbildning finns i 9 § i universitetslagen och 13 § i yrkeshögskolelagen. Med uppdragsutbildning avses försäljning till studerande utanför EU/EES-området av utbildning som leder till examen. Utbildningen beställs och betalas av en privaträttslig eller offentligrättslig juridisk person, som en stat, en internationell organisation, ett offentligt samfund, en stiftelse eller ett privat samfund. Avgifter kan inte tas ut direkt eller indirekt av de studerande.

I internationaliseringsstrategin för högskolorna 2009—2015 anges som mål att skapa ett genuint internationellt högskolesamfund vid de finländska högskolorna bl.a. genom att antalet utländska lärare, forskare och examensstuderande ökas. Målet är att 20 000 utländska examensstuderande ska studera vid finländska högskolor 2015. Detta mål har i praktiken redan nåtts. Antalet utländska examensstuderande har mer än tredubblats under 2000-talet. Även deras andel av samtliga studerande vid finländska högskolor har ökat, eftersom det totala antalet studerande är så gott som oförändrat. Vid de finländska yrkeshögskolorna och universiteten studerade

år 2013 sammanlagt 19 986 utländska examensstuderande. De utländska examensstuderandenas andel av alla högskolestuderande är cirka 6,5 procent. De utländska studerandena vid yrkeshögskolorna studerar främst inom program på främmande språk inom den första cykeln, där den målsatta studietiden är 3,5—4 år (210—240 studiepoäng). Vid universiteten studerar de utländska studerandena i regel inom tvååriga program som leder till magisterexamen (120 studiepoäng).

År 2013 kom cirka 77 procent (15 120) av de utländska examensstuderandena från länder utanför EU/EES-området. Vid yrkeshögskolorna studerade 9 500 utländska studerande, varav cirka 82 procent (7 772) kom från länder utanför EU/EES-området. Av de 10 240 utländska universitetsstuderandena kom 72 procent (7 348) från länder utanför EU/EES-området. Som nya studerande började sammanlagt 2 722 utländska studerande (2 220 studerande från länder utanför EU/EES-området) studera vid yrkeshögskolor. Vid universiteten inledde 2 080 personer (1 638 från länder utanför EU/EES-området) grundexamensutbildning som nya studerande. Största delen började studera inom magisterprogram, eftersom antalet utländska studerande som studerade för kandidatexamen var under 200.

År 2013 sökte sammanlagt 30 910 utländska studerande till finländska högskolor. Till utbildningsprogram på främmande språk sökte sammanlagt cirka 28 500 personer, varav cirka 28 procent var finländare. En del av de finländska och utländska sökandena till programmen på främmande språk har avlagt högskoleexamen i Finland. Det finns inte uttömmande statistik om hur många utländska sökanden som har genomgått en sådan utbildning som ger högskolebehörighet och som inte ingår i utbildningssystemet i staterna inom EU/EES-området eller i Schweiz.

1.2 Bedömning av nuläget

Största delen av dem som söker till programmen på främmande språk söker till utbildningen på grundval av behörighet som de fått utomlands. Rådgivningen till sökande, bedömningen av högskolebehörigheten och granskningen av betygens riktighet medför

mycket arbete och stora kostnader för högskolorna och högskolornas centraliserade tjänster. Arbetsmängden beror inte på den sökandes nationalitet utan på inom vilket lands utbildningssystem den examen som ger högskolebehörighet har avlagts. När det gäller finländska examina är det i framtiden möjligt att få uppgifter om examina direkt ur högskolornas datalager. Redan nu fås en stor del av uppgifterna om studentexamina direkt från studentexamensregistret. Granskningen av sådana examensbevis som finländska studerande fått inom andra utbildningssystem än det finländska systemet medför lika mycket arbete som i fråga om utländska studerande.

Alla ansökningar som lämnas till högskolorna går igenom enligt samma principer, vilket innebär att det för varje studerande som börjar inom en utbildning på ett främmande språk granskas flera ansökningar där högskolebehörigheten grundar sig på en utländsk utbildning. Cirka hälften av alla sökande till programmen på främmande språk (år 2013 cirka 10 000 sökande) går via University Admissions Finland (UAF), som är elva universitets gemensamma ansökningsservice. UAF:s årsbudget är cirka 0,5 miljoner euro. I budgeten ingår utöver de tjänster som UAF tillhandahåller högskolorna även utveckling av UAF:s system och tjänster. Kostnader föränleds också av högskolornas egen rådgivning samt av utvecklandet av Utbildningsstyrelsens elektroniska ansökningssystem och den tjänst i anslutning till systemet som riktar sig till sökande med främmande språk som modersmål.

I regeringens beslut av den 29 november 2013 om genomförandet av det strukturpolitiska programmet föreslogs att det för högskolesökande som kommer från länder utanför EU/EES-området införs en för sökanden skälig ansökningsavgift som täcker utgifterna för behandlingen av ansökningarna.

1.3 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet

Ansökningsavgifter tas ut i flera länder i Europa. Avgifter tas antingen ut av alla sökande till högskolor (t.ex. Storbritannien, Irland), av sökande med ett utländskt examensbevis (t.ex. Nederländerna och Belgi-

en), eller av sökande av vissa nationaliteter, såsom sökande från länder utanför EU/EES-området (t.ex. Spanien och Sverige).

Avgifterna tas antingen ut per sökande, så att avgiften är densamma oberoende av hur många platser den sökande söker till, eller per ansökan, så att antalet ansökningar påverkar storleken av den avgift som den sökande ska betala. Avgifterna kan också vara knutna både till den sökande och till antalet ansökningar och då tar högskolan ut både en avgift per sökande och en avgift som grundar sig på antalet ansökningar.

Praxis i olika länder gällande de avgifter som tas ut av sökande varierar ofta, ibland från år till år. Hösten 2014 betalar utländska sökande i Tyskland en ansökningsavgift på 75 euro. De sökande kan under en termin söka till flera utbildningar vid samma högskola. Om de söker till flera högskolor betalar de en tilläggsavgift på 15 euro/högskola. I England betalar alla sökande en ansökningsavgift på 12 pund (cirka 15 euro) om de söker till endast en studieplats och en avgift på 23 pund (cirka 28 euro) om de söker till flera studieplatser. Ansökningsavgiften i England är densamma för alla studerande, också för utländska sökande.

Införandet av ansökningsavgifter motiveras ofta med behovet att begränsa antalet ansökningar eller täcka kostnaderna för handläggningen av ansökningarna. Orsaken till att avgifter införs har också betydelse för t.ex. hur avgifterna tas ut och hur intäkterna från avgifterna används. Höga avgifter per sökande kan exempelvis påverka antalet sökande, medan avgifter som tas ut per ansökan kan ha betydelse för antalet ansökningar.

Avgifter tas ut antingen decentraliserat av de olika högskolorna eller centraliserat via ansökningstjänster. Intäkterna av avgifterna används för kostnaderna för och utvecklandet av högskolorna och de centraliserade tjänsterna. De decentraliserade lösningarna beror ofta på att högskolorna kan ta ut avgifter men inte är förpliktade till det.

Eftersom ansökningsavgifter och terminsavgifter infördes samtidigt för samma grupp av sökande är det svårt att bedöma vilka effekter respektive avgift har haft. I Tyskland, där det under de senaste åren har gjorts stora satsningar på att öka den internationella at-

traktionskraften, har antalet utländska sökande och studerande ökat trots att ansökningsavgifter tas ut.

Väsentliga jämförelseländer för Finlands del är de övriga nordiska länderna, där högskolor som finansieras med offentliga medel i regel inte tar ut terminsavgifter av det egna landets medborgare för sådan högskoleutbildning som leder till examen.

Hösten 2011 tog *Sverige* i bruk både terminsavgifter och ansökningsavgifter för studerande från länder utanför EU/EES-området. Besluten grundar sig på det kraftigt ökade antalet sökande och studerande. Antalet utländska studerande vid högskolorna mer än fördubblades under 2006—2010 (år 2006 cirka 11 800, år 2010 cirka 27 900). Mest ökade antalet studerande från länder utanför EU/EES-området.

Terminsavgifterna och ansökningsavgifterna medförde en betydande minskning av antalet avgiftsskyldiga utländska sökande och utländska nya studerande. Hösten 2011 sjönk, i jämförelse med föregående år, antalet sökande från länder utanför EU/EES-området med cirka 80 procent, men antalet har sedan långsamt ökat. Antalet nya studerande från länder inom EU/EES-området och deras andel av alla utländska studerande, såsom också antalet studerande inom ramen för utbytesprogram ökade dock. Detta innebär att antalet nya utländska studerande minskade med cirka en tredjedel. Antalet håller åter på att öka.

Efter den plötsliga nedgången 2011 har också antalet studerande som kommer från länder utanför EU/EES-området och som betalar de nya terminsavgifterna ökat. I Sverige antogs år 2011 4 600 studerande till den avgiftbelagda utbildningen. Cirka en fjärdedel (1 350 studerande) tog emot studieplatsen. Stipendium beviljades 40 % av dem som tagit emot en plats. På motsvarande sätt antogs år 2012 5 800 studerande till de avgiftsbelagda utbildningsprogrammen. Av dem tog 1 740, dvs. cirka en fjärdedel, emot studieplatsen. Stipendium beviljades 38 % av de avgiftsskyldiga studerandena. Hösten 2013 var antalet avgiftsskyldiga studerande redan 2 230. Den största delen av dem (1 630) studerar inom ett ettårigt eller tvåårigt program.

Över hälften av de nya studerande inom magisterprogrammen studerar utan stipendium.

Av studerande från länder utanför EU/EES-området är det möjligt att ta ut avgifter för sådan utbildning som leder till examen, både inom ramen för utbildning som ordnas som s.k. uppdragsutbildning och direkt av de studerande. Beloppet för terminsavgifterna varierar enligt utbildning och det ska bestämmas i enlighet med kostnaderna för utbildningen. Terminsavgifterna är vanligen 9 000—16 000 euro per år, men för studier i t.ex. medicin eller konst kan terminsavgiften vara dubbelt eller t.o.m. tre gånger så hög. Ansökningsavgifter tas ut av sökande från länder utanför EU/EES-området. Avgiften på 900 SEK (ca 95 euro) gäller enskilda ansökningsperioder. Ansökningsobjektets antal har inte begränsats.

I Danmark har högskolorna från och med läsåret 2006/2007 tagit ut terminsavgifter av alla högskolestuderande från länder utanför EU/EES-området. Beloppet för terminsavgiften beror på de kostnader som utbildningen medför och varierar mellan 6 200 och 16 100 euro.

I Danmark sjönk antalet utlänningar som sökte till högskoleutbildning betydligt efter att terminsavgifterna infördes. Förändringen syntes i synnerhet i fråga om antalet sökande från länder utanför EU/EES-området. Efter reformen sjönk antalet omedelbart med cirka en tredjedel. Även om antalet studerande från länder utanför EU/EES-området senare har stigit så har det aldrig stigit till sin tidigare nivå. Det totala antalet utländska studerande har dock mer än fördubblats efter att avgifterna infördes. Detta beror på att det vid de danska universiteten och högskolorna studerar allt flera studerande från länder utanför EU/EES-området. Det tas inte ut någon ansökningsavgift av sökande i Danmark.

I den offentligt stödda högskoleutbildningen i Norge tar man inte ut terminsavgifter. Norska studerande betalar en anmälningsavgift per termin på cirka 300—600 norska kronor (50—100 euro). En betald anmälningsavgift är bl.a. en förutsättning för att få delta i tentamina.

Antalet utländska studerande i Norge har mellan 2004 och 2013 ökat från cirka 8 500 till cirka 21 000.

Finansdepartementet i Norge uppskattade i samband med budgetdiskussionerna 2013 kostnaderna för att införa terminsavgifter i Norge. Det ansågs då inte nödvändigt att införa avgifterna. Finansdepartementet baserade sin bedömning på erfarenheterna från Danmark och Sverige. Finansdepartementet bedömde att antalet studerande från tredje länder skulle minska med cirka 75 procent. Finansdepartementet konstaterade i sin bedömning att ett eventuellt stipendiesystem ytterligare skulle minska terminsavgifternas effekt på de totala inkomsterna.

Frågan om terminsavgifter för studerande från länder utanför EU/EES-området har åter varit aktuell i samband med behandlingen av budgeten för 2015. Regeringen har föreslagit att de statliga högskolorna från och med höstterminen 2015 ska kunna ta ut avgifter av studerande från andra länder än EU-länderna och Schweiz. Det har föreslagits ett avgiftsbelopp på 95 000 norska kronor (11 200 euro) per år. Det ska inte tas ut avgifter av utbytesstuderande och sådana studerande som får stöd från Norge för sina studier.

Propositionen med förslag till ändringar har varit på remiss under hösten 2014. Regeringen har samtidigt föreslagit att den totala finansieringen av högskolorna ska minskas och att högskolorna från och med 2017 inte längre ska få basfinansiering utifrån de studiepoäng som betalande studerande avlagt. I november 2014 avstod regeringen dock från propositionen om terminsavgifter.

1.4 Föreslagna ändringar

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och av yrkeshögskolelagen (RP 244/2014 rd), nedan den ursprungliga propositionen, har det föreslagits att 8 § i universitetslagen och 12 § i yrkeshögskolelagen om undervisningens avgiftsfrihet ändras så att finländska universitet och yrkeshögskolor ska kunna delta i utbildningsprogram som erbjuder gemensamma eller dubbla examina och där utländska högskolor tar ut avgifter av studerande för sin andel av undervisningen.

I denna kompletterande proposition föreslås det att 8 § i universitetslagen och 12 § i

yrkeshögskolelagen dessutom ändras så att Utbildningsstyrelsen ska ta ut en terminsspecifik handläggningsavgift per sökande av sökande som på grundval av en utbildning inom ett utbildningssystem i en annan stat än en sådan som hör till EU/EEC-området och Schweiz söker till en utbildning, oavsett den sökandes nationalitet. Med en enda handläggningsavgift för ansökan kan sökanden enligt förslaget söka till flera utbildningar som börjar samma termin. Enligt förslaget är en betald avgift en förutsättning för att ansökan ska beaktas vid antagningen.

Med avvikelse från regeringens strukturpolitiska riktlinjer har man vid den fortsatta beredningen av ansökningsavgifterna, i samarbete med intressentgrupperna, stannat för det alternativ enligt vilket avgiften inte kopplas till nationalitet, eftersom kostnaderna för behandlingen av ansökan inte beror på den sökandes nationalitet utan på inom vilket lands utbildningssystem den examen som ger högskolebehörighet har avlagts. Dessutom skulle en granskning av nationalitet eller av om personen kan jämföras med medborgare från EU/EES-området leda till höga kostnader i förhållande till avgiftsbeloppet. Avsikten är att med hjälp av handläggningsavgiften täcka kostnaderna för granskningen av utländska examinas riktighet och för stödtjänsterna i samband med bedömningen av högskolebehörighet.

De inlutna avgifterna ska användas för utveckling och underhåll av ansöknings- och antagningssystemet samt för att utveckla och tillhandahålla tjänster för dem som söker till utbildning på grundval av en utländsk examen.

Det föreslås att bestämmelser om avgiftsbeloppet utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Det föreslås att avgiftsbeloppet ska vara 100 euro/sökande/termin. Avgiftsbeloppet är då i samma storleksklass som i flera andra länder. Avgiften föreslås vara densamma oberoende av hur många ansökningsobjekt en sökande söker till under en termin. Det är fråga om en sådan offentligt rättslig prestation som avses i 6 § i lagen om grunderna för avgifter till staten. Enligt förslaget ska i fråga om avgiften till alla delar tillämpas bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten. Det

ta innebär bl.a. att ändringssökande enligt lagen om grunderna för avgifter till staten kan tillämpas.

Enligt förslaget ska handläggningsavgifterna tas ut i ett centraliserat förfarande via högskolornas elektroniska ansöknings- och antagningssystem. Ett centraliserat förfarande minskar högskolornas arbetsmängd och är ett tydligt alternativ med tanke på de sökande. Alternativet att skapa betalningsfunktioner inom högskolornas egna system medför kostnader för högskolorna och är inte kostnadseffektivt. Ett icke-centraliserat betalningsförfarande medför också invecklade förfaranden för att kontrollera om en sökande som har sökt till flera högskolor och utbildningar redan har betalat en motsvarande avgift.

Ansökan på grundval av en utbildning inom ett utbildningssystem i en stat som inte hör till EU/EEC-området innebär att den studerande som grund för sin ansökningsbehörighet företer en examen eller dokumenterar studier enligt ett skolsystem i någon stat som inte hör till EU/EES-området. Det har inte någon betydelse var eller hur examina eller studierna är avlagda, utan betydelse har vilket lands utbildningssystem examina eller studierna omfattas av.

2 Propositionens konsekvenser

Utifrån i synnerhet Sveriges erfarenheter kan man uppskatta att ibruktagandet av en handläggningsavgift minskar antalet utländska sökande från länder utanför EU/EES-området med omkring en fjärdedel. Samtidigt minskar andelen studerande från länder utanför EU/EES-området i förhållande till alla utländska studerande. Antalet utländska sökande till programmen på främmande språk kommer uppskattningsvis att minska på årsnivå från nuvarande cirka 20 000 sökande till cirka 12—15 000 sökande. Detta minskar arbetsmängden i samband med behandlingen av ansökningarna vid högskolorna. Antalet sökande och antalet personer som börjar inom en utbildning kan emellertid påverkas bl.a. genom förnyad rekrytering.

Könsfördelningen bland studerande från länder utanför EU/EES-området avviker i någon mån från den allmänna könsfördel-

ningen bland högskolestuderande. Majoriteten av alla studerande, 54 procent, är kvinnor. Av studerande från länder utanför EU/EES-området är 59 procent män. Propositionens könsrelaterade konsekvenser är svåra att bedöma. Propositionen kan ha ringa konsekvenser för könsfördelningen bland högskolestuderandena, beroende på vilken inverkan avgiften har på antalet utländska studerande och deras könsfördelning.

En minskning av antalet utländska sökande kan ha negativa följder för internationaliseringen av vissa finländska högsolor.

Om handläggningsavgiften är 100 euro per sökande, kommer intäkterna för Utbildningsstyrelsen att vara ca 800 000 euro per år. Bedömningen av intäkterna påverkas dock väsentligt av hur många av sökandena från länder utanför EU/EES-området som genomgått en sådan utbildning som ger högskolebehörighet och som ingår i utbildningssystemet i staterna inom EU/EES-området eller i Schweiz. Det finns inte uttömmande statistik om detta.

De inlutna handläggningsavgifterna ska användas för att täcka en del av utvecklings- och underhållskostnaderna för datasystemen från och med 2016. Avsikten är att man med de inlutna handläggningsavgifterna utöver datasystemens utvecklings- och underhållskostnader också ska täcka kostnaderna för stödtjänster och rådgivning till sökande i anslutning till bekräftandet av ansökningsbehörigheten och granskningen av betygens riktighet samt kostnaderna för den information om utbildning och antagning som riktas till utländska sökande. Intäkterna ska också kunna användas för att täcka kostnaderna för det system för elektronisk hantering av bilagor som ska stödja granskningen av betygens riktighet och av ansökningsbehörigheten.

Skapandet av centraliserade ansöknings-tjänster minskar resursbehovet vid de enskilda högsolorna och undanröjer överlappande tjänster.

Datasystemet behöver byggas ut när det gäller uttag av handläggningsavgifter. För uttag av handläggningsavgifter krävs funktioner för att identifiera avgiftsskyldiga och verkställa uttag. Kostnader föranleds också av skapandet av en elektronisk tjänst för att hantera bilagorna till ansökningarna. Kostna-

derna för de funktioner som gäller uttaget av handläggningsavgiften och skapandet av hanteringstjänsten för bilagor är ca 1 400 000 euro. De egenskaper som därefter byggs ut kommer från och med år 2016 att öka de årliga drifts- och underhållskostnaderna för högsolornas ansöknings- och antagnings-tjänster med mindre än 100 000 euro per år.

3 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Med stöd av 8 § 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) ska det genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet utfärdas bestämmelser om storleken på den avgift som avses i 8 § 2 mom. i universitetslagen och 12 § 2 mom. i yrkeshögskolelagen.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet. De lagförslag som ingår i propositionen har behandlats av regeringens kulturpolitiska ministerarbetsgrupp.

I samband med remissrundan om reformen av antagningen av studerande begärdes även utlåtanden om utkastet till proposition om handläggningsavgifter för anmälan. Enligt utkastet ska avgifter tas ut av alla sökande som genomgått en utländsk utbildning som ger högskolebehörighet.

Utlåtanden begärdes av de centralaste ministerierna, Utbildningsstyrelsen, Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO, universiteten, yrkeshögskolorna, Finlands universitet UNIFI ry, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arenerf, studentorganisationer och centrala arbetsmarknadsorganisationer.

Bland remissinstanserna rådde delade meningar om propositionen. Sexton remissinstanser, bland dem ett universitet och flera yrkeshögskolor, understödde förslaget. Ett motsvarande antal remissinstanser understödde inte förslaget eller ställde sig tveksamma till det. Flera remissinstanser tog inte ställning till förslaget. Man var orolig för att avgifterna skulle minska antalet utländska studerande som söker till finska högsolor.

Studeraorganisationerna ansåg att förslaget hämmar högskolornas internationalisering. I stället för ansökningsavgifter föreslog flera remissinstanser att terminsavgifter ska få tas ut hos studerande från länder utanför EU/EES-området. Sättet på vilket avgiften enligt förslaget ska tas ut fick emellertid klart stöd hos remissinstanserna.

Efter remissförfarandet har propositionen preciserats så att avgifterna enligt förslaget endast tas ut av sökande som på grundval av en utbildning inom ett utbildningssystem i en annan stat än en sådan som hör till EU/EEC-området och Schweiz söker till en utbildning.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen är en kompletterande proposition som avses i 71 § i grundlagen. Den bör behandlas tillsammans med den proposition med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen (RP 244/2014 rd) som tidigare har lämnats till riksdagen.

6 Ikraftträdande

Det föreslås att lagförslagen i den kompletterande propositionen träder i kraft den 1 augusti 2016.

Bestämmelserna ska tillämpas första gången vid intagningen av studerande till utbildning som inleds hösten 2016.

7 Förhållande till grundlagen

Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms

genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Enligt bestämmelsen tryggas rättigheten inte som en subjektiv rättighet utan enligt vad som regleras i lag. Enligt förarbetena till grundlagen (RP 309/1993) är bestämmelsen inte ett hinder för att ta ut utbildningsavgifter och förutsätter inte heller ett studiestödssystem, om det på något annat sätt är möjligt att se till att de som har det sämst har en realistisk möjlighet till utbildning.

Den föreslagna handläggningsavgiften kan till sin betydelse jämföras med bestämmelserna i gällande 8 § i universitetslagen och 12 § i yrkeshögskolelagen, enligt vilka det av andra sökande än de som söker till en utbildning som ges på finska eller svenska kan krävas att de genomgår internationella avgiftsbelagda tester. Med beaktande av att storleken på avgiften är skälig och att den i överensstämmelse med lagen om grunderna för avgifter till staten baserar sig på de faktiska kostnaderna kan det inte anses att den föreslagna bestämmelsen i strid med grundlagen utesluter medellösa från högskolestudier. Lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås det att riksdagen godkänner 8 § i det första lagförslaget och 12 § i det andra lagförslaget i regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och av yrkeshögskolelagen (RP 244/2014 rd), ändrade på det sätt som föreslås i denna kompletterande proposition:

1.

Lag**om ändring av universitetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 8 § som följer:

8 §

*Undervisningens avgiftsfrihet samt avgifter
för annan verksamhet*

Den undervisning som leder till högskoleexamen och urvalsproven i anslutning till antagningen av studerade är avgiftsfria för de studerande, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Undervisningens avgiftsfrihet hindrar inte att ett universitet ordnar sådan undervisning som leder till gemensam eller dubbel examen och för vilken en utländsk högskola tar ut en avgift för sin andel av undervisningen.

Av personer som söker till en annan utbildning än utbildning för en påbyggnadsexamen på grundval av en utbildning inom ett utbildningssystem i en annan stat än en sådan som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Schweiz tar Utbildningsstyrelsen ut en terminsspecifik handläggningsavgift för ansökan. En betald avgift är en förutsättning för att ansökan ska behandlas.

Av andra sökande än de som söker till en utbildning som ges på finska eller svenska

kan det krävas att de genomgår internationella avgiftsbelagda tester.

Universiteten får ta ut avgifter för annan verksamhet än sådan som avses i 1 mom. Närmare bestämmelser om avgifter för universitetens offentligrättsliga prestationer utfärdas genom förordning av statsrådet med iakttagande av vad som bestäms om självkostnadsvärdet för offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Om en offentligrättslig avgift som tas ut av en studerande inte har betalats på förfallodagen, får årlig dröjsmålsränta tas ut från förfallodagen på det sätt som bestäms i räntelagen (633/1982). Avgiften är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av sådana avgifter finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 8 § 2 mom. tillämpas första gången vid intagningen av studerande till utbildning som inleds höstterminen 2016.

2.

Lag**om ändring av yrkeshögskolelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 12 § som följer:

12 §

*Undervisningens avgiftsfrihet samt avgifter
för annan verksamhet*

Den undervisning som leder till yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen och urvalsproven i anslutning till antagningen av studerande är avgiftsfria för de studerande. Undervisningens avgiftsfrihet hindrar inte att en yrkeshögskola ordnar sådan undervisning som leder till gemensam eller dubbel examen och för vilken en utländsk högskola tar ut en avgift för sin andel av undervisningen.

Av personer som söker till en utbildning på grundval av en utbildning inom ett utbildningssystem i en annan stat än en sådan som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Schweiz tar Utbildningsstyrelsen ut en terminsspecifik handläggningsavgift för ansökan. En betald avgift är en förutsättning för att ansökan ska behandlas.

Av andra sökande än de som söker till en utbildning som ges på finska eller svenska

kan det krävas att de genomgår internationella avgiftsbelagda tester.

Yrkeshögskolan får ta ut avgifter för annan verksamhet än sådan som avses i 1 mom. Närmare bestämmelser om avgifter för yrkeshögskolornas offentligrättsliga prestationer utfärdas genom förordning av statsrådet med iakttagande av vad som bestäms om självkostnadsvärdet för offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Om en offentligrättslig avgift som tas ut av en studerande inte har betalats på förfallodagen, får årlig dröjsmålsränta tas ut från förfallodagen enligt bestämmelserna i räntelagen (633/1982). Avgiften är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av sådana avgifter finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 12 § 2 mom. tillämpas första gången vid intagningen av studerande till utbildning som inleds höstterminen 2016.

Helsingfors den 4 december 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Undervisnings- och kommunikationsminister *Krista Kiuru*

Undervisnings- och kulturministeriets förordning

om ändring av undervisnings- och kulturministeriets förordning om Utbildningsstyrelsens avgiftsbelagda prestationer

I enlighet med undervisnings- och kulturministeriets beslut *fogas* till 1 § 1 mom. i undervisnings- och kulturministeriets förordning om Utbildningsstyrelsens avgiftsbelagda prestationer (1111/2013) en ny 20 punkt som följer:

1 §

20) handläggningsavgift för ansökan i enlighet med 8 § 2 mom. i universitetslagen (558/2009) och 12 § 2 mom. i yrkeshögskolelagen (932/2014) av personer som söker till en utbildning på grundval av ett utbildningssystem i en stat som inte hör till Europeiska

ekonomiska samarbetsområdet, 100 euro per termin.

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2016. Förordningen tillämpas första gången vid intagning av studerande till utbildning som inleds höstterminen 2016.